

2010-11-01

Dnr: 43-2009:4144

Skolbeslut för Grundskola

efter tillsyn av Pitholmsskolan
i Piteå kommun

Rektor Rita Eriksson
Rektor Lars Berglund
Pitholms rektorsområde
Lövholmsvägen 90
941 42 Piteå

Tillsyn i Pitholmsskolan

Grundskola årskurserna 6–9
Tallbacka, särskild undervisningsgrupp årskurserna 2–5
Mellangård, särskild undervisningsgrupp årskurserna 7–9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Pitholmsskolan och Piteå kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Tillsynen visar att Pitholmsskolan når goda kunskapsresultat i årskurs 9. Andelen elever som nått målen i alla ämnen, andelen behöriga till nationellt program samt genomsnittligt meritvärde har under att antal år legat över rikets nivå, se vidare i tabellbilaga. Skolan visar även nära överensstämmelse mellan nationella prov och slutbetyg.

I de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper som finns inom rektorsområdet når flertalet av eleverna sina individuella mål socialt och kunskapsmässigt. Hälften av de elever som inte vistats i skolan tidigare, deltar idag i undervisning utifrån sina förutsättningar. I de yngre åldrarna har samtliga elever kunnat fortsätta sin skolgång i sin ursprungliga skola.

Av tillsynen framgår att rektorerna följer upp betygsresultaten särskilt i årskurs 9. På skolnivå har rektorerna en resultatbild av andelen elever som nått målen i varje ämne i

årskurserna 8 och 9. En resultatbild på skolnivå där varje ämnes måluppfyllelse dokumenteras ger möjlighet till analys och insatser för utveckling av arbetssätt och metoder. För att kunna sammanställa och utvärdera kunskapsresultaten på skolnivå måste rektorerna se till att lärarna tydligt följer och bedömer varje ämne utifrån kursplanernas krav. I nuläget behöver skolan förbättra elevernas individuella utvecklingsplaner så att de uppfyller förordningens krav.

Av tillsynen framgår vidare att skolan har god kompetens och tydliga rutiner i arbetet med särskilt stöd. Rektorerna har också kontroll över de enskilda elevernas behov och vilka insatser och förändringar som genomförs. Det framkommer också att skolan präglas av engagerad personal som hela tiden har eleverna i fokus. Undervisande lärare tar ett stort ansvar för undervisningen men också för att ge stöd och utmaningar på olika sätt. När det gäller en systematisk uppföljning och utvärdering av särskilt stöd på skolnivå och över tid framkommer inte en lika tydlig bild.

Även i arbetet med normer och värden sker kontinuerliga insatser för att eleverna ska uppleva trygghet och trivsel. Skolans egen dokumentation visar på hög måluppfyllelse avseende arbetet med trygghet och trivsel. I arbetet mot kränkande behandling agerar skolan och följer en tydlig arbetsgång. Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar dock inte kraven i skollagen, vilket måste åtgärdas.

Skolinspektionen har i tillsynen av Pitholmsskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Rektorerna utvärderar och omprövar inte regelbundet på skolnivå de särskilda stödinsatser som ges (5 kap. grundskoleförordningen och Lpo 94 avsnitt 2.8 Rektors ansvar).
- De individuella utvecklingsplaner skolan upprättar uppfyller inte förordningens krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan arbetar inte i tillräcklig omfattning med att öka elevernas möjligheter till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad (4 kap. 2 § skollagen och Lpo 94, avsnitt 2.3 Elevernas inflytande och ansvar samt avsnitt 2.8 rektorns ansvar).
- Skolan har inte en årlig plan mot kränkande behandling som motsvarar kraven i skollagen (14 a kap. 8 § skollagen).
- De åtgärdsprogram som skolan utarbetar uppfyller inte förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolan genomför anpassad studiegång för elever i de särskilda undervisningsgrupperna utan att formella beslut har fattats (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1–2

Rektorer och Piteå kommun har ansvar för att Pitholmsskolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast 3 månader från den dag beslutet för Piteå kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorerna och Piteå kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden AnnaCarin Nilsson och Jonas Hedström deltagit

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren

Enhetschef

Solweig Bäckman

Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Pitholmsskolan
Bilaga 3	Tabellbilaga

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Piteå kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Pitholmsskolan den 6 och 7 oktober.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbesöket kompletteras med muntlig återkoppling av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Pitholmsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Pitholmsskolan intervjuades rektorer, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorer har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1.: Antal elever på Pitholmsskolan

Pitholmsskolan	Antal elever
Grundskola	395

Källa: Skolans uppgifter

Pitholmsskolan ligger cirka fem kilometer söder om Piteå centrum. Skolan består av en huvudbyggnad och en byggnad för estetiskt-praktiska ämnen samt en idrottshall. Skolområdet har stora ytor för uteaktiviteter. Under år 2009 renoverades skolan. I rektorsområdet ingår även Mellangårdsskolan och Tallbackaskolan, två kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. Dessa ligger i två skilda byggnader inom Furunäsets område cirka 2 kilometer från Pitholmsskolan.

Utbildningen vid Pitholms rektorsområde omfattar dels grundskola årskurserna 6–9 vid Pitholmsskolan, dels två grupper för elever i behov av särskilt stöd, Tallbacka med årskurserna 2–5 och Mellangård årskurserna 6–9.

Tallbacka och Mellangård kallas av kommunen för resursskolor och upptagningsområdet är hela Piteå kommun. Eleverna ansöker om placering och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp fattas på delegation av ansvarig rektor. Undervisning genomförs i ett flertal ämnen och den är anpassad till varje elevs behov och förutsättningar.

Pitholms rektorsområde leds av två rektorer, en med ansvar för Tallbacka, Mellangård, samt två arbetslag inom Pitholmsskolans årskurser 6–9. Den andra rektorn ansvarar för tre arbetslag vid Pitholmsskolan.

Eleverna i årskurserna 6–9 är organiserade i åldershomogena klasser och vid Mellangård och Tallbacka i åldersblandade grupper. Personalen är organiserad i sju arbetslag.

Pitholmsskolan är upptagningsskola för Klubbgårdsskolan, Munksunds skola och Strömnäs skola. Rektorerna bildar ett team för området Pitholms för- och grundskolor.

Tillsynsprotokoll för Pitholmsskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☐

Lärarnas bedömning och utvärdering

☒

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

☒

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☒

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☒

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

☐

Undervisningstid och val

☐

Särskilt stöd

☒

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☒

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att Pitholmsskolan behöver tydliggöra skolans insatser i de individuella utvecklingsplanerna. De skriftliga omdömena behöver omfatta alla ämnen samt att kunskaper och förmågor tydligare relateras till kursplanernas krav.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Individuell utvecklingsplan-framåtsyftande del

Pitholmsskolan upprättar individuella utvecklingsplaner (IUP) för alla elever i samband med utvecklingssamtalen. De utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av tar sin utgångspunkt i föregående termins uppsatta mål. Elevens starka sidor och vad eleven behöver utveckla framgår i de framåtsyftande planerna. Därefter beskrivs arbetet och ansvarsområden för eleven, föräldrar och skolan.

Av intervjuer med rektorer och lärare samt utifrån dokumentation framgår att arbetet med IUP och skriftliga omdömen behöver förbättras. Beskrivningarna under de olika områdena är exempelvis av varierande kvalitet. När det gäller skolans åtaganden är det otydligt vilka insatser som skolan ska vidta för att eleven ska nå målen. Skolans insatser beskrivs i allmänna termer som exempelvis stötta, hjälpa, fortsätta med extra stöd. Detta tydliggör inte konkret vad skolan ska bidra med för att eleven ska utvecklas. Eftersom skolan har ansvar för undervisningen behöver skolans insatser tydliggöras. Det framgår av intervjuer att IUP ännu inte är ett verktyg i utbildningen.

Individuell utvecklingsplan-skriftliga omdömen

Pitholmsskolan har utarbetat skriftliga omdömen i alla ämnen/ämnesblock förutom i ämnet modersmål. I de skriftliga omdömena gör undervisande lärare varje termin en bedömning av eleven och eleven själv bedömer sig också avseende arbete, ansvar, trivsel och resultat i varje ämne som den ges undervisning i.

Lärarnas och elevernas omdömen ges i löpande text och kryssmarkering används som visar att eleven nått målet eller ännu ej nått målet. Det varierar dock i vad mån omdömena relaterar till vilka kunskaper och förmågor som eleverna uppnått i ämnena. I vissa ämnen sägs att eleven når normal eller god kunskapsutveckling utifrån målen och i andra beskrivs mer av innehållet i ämnena.

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen gör också bedömningen att rektorerna på skolnivå behöver utvärdera och ompröva alla stödinsatser som ges.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Den enskilda skolans utveckling, avsnitt 2.8 Rektors ansvar

5 kap. grundskoleförordningen

Motivering:

I Pitholmsskolans elevhälsoteam ingår specialpedagoger, kurator, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare samt rektorer. Teamet har regelbundna möten för att ta upp elevärenden.

Skolan vidtar en rad åtgärder för elever i behov av särskilt stöd. Kompensatoriska hjälpmedel är vanligt förekommande och specialpedagogerna stödjer lärarna men arbetar också direkt med elever. Skolan erbjuder specialpedagogiskt stöd i främst ämnena svenska, matematik och engelska. Särskilt stöd i andra ämnen ges främst av undervisande lärare. Elever erbjuds extra undervisning på olika sätt i syfte att nå målen för Godkänt. Skolan genomför också fria val dagar för att bland annat stödja elever som befaras att inte nå målen.

Insatser på individnivå följs systematiskt upp och utvärderas. I intervjuer framkommer dock att någon systematisk uppföljning och utvärdering inte genomförs på skolnivå. För att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får rätt stöd behöver rektorerna på skolnivå, som en del i kvalitetsarbetet, i högre grad regelbundet följa upp och utvärdera alla stödformer som ges.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § skollagen

Lpo 94, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Lpo 94, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

Motivering:*Elevernas möjligheter till inflytande och ansvar*

Elever ges möjlighet att arbeta i demokratiska former, exempelvis genom klassråd och elevråd. Elevrådet genomför aktiviteter vid jul och påsk. Matfrågor och frågor kring miljön har också engagerat eleverna. När det gäller elevernas inflytande över det egna lärandet ges också möjlighet till inflytande och påverkan även om det varierar beroende på lärare och ämne. Varje elev har exempelvis en skolagenda som innehåller information om läxor, prov, planeringar och aktuella händelser. Veckans mål som styrs av läraren i de olika ämnena skrivs in i agendan samt även aktuell information om elevens skolsituation. Utvärdering av veckans arbete sker också. I intervjuer uppger eleverna vidare att de ofta kan välja redovisningsformer och inom vissa ämnen även påverka arbetssätt och arbetsformer, men att det är läraren som planerar och bestämmer aktuella arbetsområden.

Eleverna ges även möjlighet att ta ansvar för sina egna studier under skolans fria val dag. Under denna dag kan eleverna välja praktiskt- estetiska ämnen och teoretiska ämnen under mentors rådgivning. Eleverna kan fördjupa sig, få extra stöd, göra klart uppgifter samt förbereda sig inför prov. Enligt intervjuer används tiden i de teoretiska ämnena främst till att göra färdigt uppgifter.

I intervjuer framkommer att kollegiet är överens om vikten av elevinflytande men att innebörden och praktisk tillämpning behöver diskuteras ytterligare. I nuläget finns inte en tydlig progression i elevernas möjlighet till inflytande. Någon tydlig strategi för att med stigande ålder öka elevernas förmåga till ansvar och inflytande framgår inte heller.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att Pitholmsskolan inte har en årlig plan mot kränkande behandling som motsvarar kraven i skollagen.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § skollagen

Motivering:

Pitholmsskolan arbetar aktivt för att skapa en trygg och god studiemiljö för eleverna. Av intervjuer framgår att värdegrundsfrågor utgör ett kontinuerligt inslag i vardagsarbetet. Både övergripande områden som etik och specifika insatser i olika årskurser genomförs. Intervjuer ger en samstämmig bild av att personalen ser och agerar i ett tidigt skede. Av dokumentation och intervju framgår att eleverna trivs och känner sig trygga med både kamrater och vuxna. Skolans trygghetsteam har regelbundna möten och 12 fall av kränkningar har kommit till teamets kännedom under läsåret 2009/10. Alla dessa har enligt skolan följts upp och åtgärder har vidtagits.

Skolan har en likabehandlingsplan som bland annat innehåller främjande insatser vid kränkande behandling, former för upptäckt och utredning samt åtgärder med tydlig ansvarsfördelning.

Enligt skolans kvalitetsredovisning finns riskområden där lärare har rastvakt. I intervjuer framgår att lärarna känner till att Gränden, Estethuset och omklädningsrummen kan vara otrygga områden. Vid skolan har kränkningar på nätet förekommit, något som skolan har åtgärdat. Skolans plan mot kränkande behandling utgår inte tydligt från sådana riskområden. Inte heller redovisas vilka åtgärder som skolan planerar att vidta. Planen beskriver förebyggande insatser som generellt genomförs på skolan där-
emot inte vilka åtgärder som tar sin utgångspunkt i en aktuell kartläggning. Planen saknar också datering.

Skollagen kräver att en årlig plan mot kränkande behandling utarbetas för varje enskild verksamhet utifrån en aktuell kartläggning av den enskilda verksamhetens behov. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som verksamheten avser påbörja eller genomföra under det kommande året. Vidare ska en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts tas in i efterföljande års plan. Planen ska även utformas och utvärderas under medverkan av barn och elever. För stöd i arbetet med planen mot kränkande behandling se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Se även Diskrimineringsombudsmannens, Barn- och elevombudsmannens och Skolinspektionens handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling (2009). Skolinspektionen vill framhålla att regleringen i skollagen kräver att en ny plan upprättas årligen. Det är således inte tillräckligt att bara se över den gamla.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att de åtgärdsprogram som Pitholmsskolan utarbetar behöver förbättras för att uppfylla kraven i förordningen.

Författningsstöd

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Motivering:

I arbetet med att identifiera elever i svårigheter följer Pitholmsskolan den arbetsgång som gäller för Piteå kommuns skolor. Särskilt stöd ges av undervisande lärare i olika ämnen och i ett antal olika former. Arbetslagen följer regelbundet elevernas skolsituation och informerar rektorerna. Vid behov av särskilt stöd finns rektorerna med i pro-

cessen från början som kan omfatta kartläggningar, kontinuerliga uppföljningar och beslut om åtgärder samt utarbetande av åtgärdsprogram. Tillgång till specialpedagog finns som arbetar både handledande och direkt med elever. Skolan utarbetar åtgärdsprogram till de elever som är i behov av särskilt stöd.

Skolans åtgärdsprogram har en tydlig struktur och innehåller mål, delmål, åtgärd och nulägesbeskrivning. Nulägesbeskrivningen hänvisar till den kartläggning som är genomförd. Det framgår dock inte vilka elevens behov är och inte heller hur åtgärderna konkret ska följas upp och utvärderas. Endast datum för utvärdering anges. Enligt förordningen ska det av åtgärdsprogrammet framgå vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Bedömningsområde: Rektors beslutsfattande

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att beslut om anpassad studiegång inte har fattats för elever i särskild undervisningsgrupp.

Författningsstöd:

5 kap. 10 § grundskoleförordningen

Motivering:

För elever i behov av särskilt stöd finns beslut, enligt delegation till rektor, om placering i särskild undervisningsgrupp vid Tallbacka respektive Mellangård. Vid tillsynen framkommer att dessa elever ges undervisning i ett flertal ämnen och undervisningen är anpassad efter elevernas olika behov och förutsättningar. Det framgår också att strävan är att utbilda eleverna så långt och så likvärdigt som möjligt med övrig utbildning. Eftersom undervisningen är anpassad och inte ges i alla ämnen och avvikelser görs från timplanen, måste beslut om anpassad studiegång fattas för respektive elev i enlighet med kommunens delegationsordning. Sådana beslut har inte fattats i nuläget.

Tabellbilaga

Tabell 1: Resultat för elever i årskurs 9 uppdelat på kön vid Pitholmsskolan

	Pitholmsskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2005	2006	2007	2008	2009	2009	2009	2009
Genomsnittligt meritvärde	206,8	209,7	213,0	211,8	218,5	211,8	203,9	209,6
- Flickor	217,1	222,3	227,0	216,4	227,2	225,6	215,9	220,6
- Pojkar	197,6	200,3	201,9	206,6	207,4	198,6	192,0	198,9
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	87	90	88	84	90	87	76	77
- Flickor	90	95	88	85	88	89	80	80
- Pojkar	85	87	87	83	93	84	73	74
Andel (%) behöriga till nationellt program	98	98	99	97	97	94	89	89
- Flickor	100	98	98	98	98	95	90	90
- Pojkar	96	97	99	96	96	92	87	88

Källa: Skolverkets skolblad, 2009-10-15

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket